

บทคัดย่อ

บ้านห้วยสะพานตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ประกอบด้วย หมู่บ้าน 4 หมู่บ้านคือ หมู่ 1 บ้านหนองกระจันทร์ หมู่ 2 บ้านห้วยสะพาน หมู่ 9 บ้านใหม่ และหมู่ 11 บ้านคอนเจริญ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และเก็บหาพืชผักพื้นบ้านในป่า สภาพสังคมเป็นสังคมแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีศูนย์วัฒนธรรมการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้าน การละเล่นเพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงเหย่ย เพลงร่อยพรรณษา ที่มีชื่อเสียง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการคิดริเริ่มเพื่อพัฒนาต่อยอด ของการส่งเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชนในการสืบทอดดูแลรักษาป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี ได้มีกระบวนการเรียนรู้ การหาแนวร่วมที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เพื่อที่จะศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหา ได้รู้ถึงศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการสืบทอดดูแลรักษาป่าชุมชน

โครงการวิจัยนี้ได้เลือกประเด็นศึกษา กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนในการสืบทอดดูแลรักษาป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อค้นหาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถในการดูแลป่าและการใช้ประโยชน์จากป่า
2. เพื่อศึกษาความหลากหลายของพืชและสัตว์ และการเปลี่ยนแปลงสภาพของป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี
3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนสามารถสืบทอดดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
4. รวบรวมชุดความรู้ป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี

คณะวิจัยได้คัดเลือก กลุ่มเด็กซึ่งมีอายุตั้งแต่ 10 – 14 ปี จำนวน 20 คน และกลุ่มเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 – 20 ปี จำนวน 20 คน ในพื้นที่ดำเนินการ 4 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านหนองกระจันทร์ หมู่บ้านห้วยสะพาน หมู่บ้านใหม่ และหมู่บ้านคอนเจริญ ในเขตตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนในการสืบทอดดูแลรักษาป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี โดยข้อมูลทางองค์ความรู้ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ พฤติกรรมที่มีการเชื่อมโยงและมีผลต่อการวัดกระบวนการเรียนรู้

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อค้นพบในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนในการสืบทอดดูแลรักษาป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี นั้นโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ความต้องการมาจากชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ชุมชนมีความตระหนักเข้าใจที่จะให้ลูกหลานได้มีใจในการทำงานเพื่อส่วนร่วม จากเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมของ 4 หมู่บ้าน จึงได้ผู้นำของกลุ่มเด็กและเยาวชน

ผลจากการสัมภาษณ์ ในความพึงพอใจของทุกฝ่าย ร้อยละ 80 ภาคภูมิใจที่มีเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าแห่งนี้ ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่น ร้อยละ 20 ยังไม่มั่นใจว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนจะทำได้ตลอดไป เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล โดยต้องจากถิ่นบ้านเกิด แต่ทุกฝ่ายก็ให้ความหวังที่จะให้มีการสืบทอดรุ่นต่อรุ่นกันตลอดไป